

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesēn tika atjaunināta oriģinālvalodas [es](#)

spāņu

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Swipe to change

Vecāku atbildība – bērna aizgādība un saziņas tiesības

Spānija

1 Kāda ir juridiskā termina „vecāku atbildība” praktiskā nozīme? Kādas tiesības un pienākumus personai uzliek vecāku atbildība?

Spānijas tiesību aktos vecāku atbildību parasti dēvē par "*patria potestad*" (vecāku vara, aizgādība). Tā ietver personu, parasti vecāku vai juridisku personu, kam ar likumu vai tiesas lēmumu uzticēta nepilngadīgā bērna un viņa īpašumu aizsardzība, tiesības un pienākumus.

Vecāku atbildība vienmēr jāsteno bērnu labā, atbilstoši to personībai, un respektējot viņu fizisko un psiholoģisko integritāti. Tā ietver šādus pienākumus un tiesības:

1. bērnu pieskatīšanu, laika pavadīšanu kopā ar viņiem, viņu ēdināšanu, izglītošanu un vispusīgas bērnu izglītošanas nodrošināšanu;
2. bērnu pārstāvēšanu un viņu īpašuma pārvaldīšanu.

2 Kam parasti tiek piešķirta vecāku atbildība par bērnu?

Vecākiem ir vecāku atbildība par nepilngadīgajiem bērniem.

Ja vecāki dzīvo atšķirti, šķiras vai nedzīvo kopā, visas tiesības un pienākumi attiecībā uz nepilngadīgajiem bērniem saistībā ar viņiem un viņu īpašumu ir abiem vecākiem, izņemot ārkārtas gadījumus.

Ja vecāki nedzīvo kopā, vecāku atbildību īsteno vecāks, pie kura bērns dzīvo. Tomēr, saņemot iesniegumu no otra vecāka, kurā norādīti pamatoti iemesli, tiesa bērna interesēs var noteikt vecāku atbildību, kas viņam(-ai) jāsteno kopā ar otru vecāku, vai arī starp māti un tēvu var sadalīt funkcijas, kas raksturīgas vecāku atbildības īstenošanā.

3 Vai vecāku vietā var iecelt citu personu, ja vecāki nespēj vai nevēlas uzņemties vecāku atbildību par savu bērnu?

Spānijas tiesību aktos ir noteikts, ka gadījumos, kad vecāki neveic tiesību aktos noteiktos aizsardzības pienākumus attiecībā uz nepilngadīgo bērnu aprūpi vai arī neveic tos pienācīgi, var iecelt citus radniekus, personas vai iestādes, kas tiesas uzraudzībā īsteno aizgādību pār nepilngadīgajiem bērniem.

4 Kā tiek risināts jautājums par vecāku turpmāko atbildību, ja vecāku laulība tiek šķirta vai ja vecāki vairs nedzīvo kopā?

Ja vecāki ir šķīrušies vai dzīvo šķirti, aizgādību var noteikt:

pēc abu vecāku lūguma regulējuma vienošanās dokumentā (*convenio regulado*), ko apstiprina tiesa;

ar tiesas nolēmumu tiesvedībā pēc sacīkstes principa.

Aizgādību kā nepilngadīgu bērnu aizsardzības institūtu īsteno abi vecāki.

Nepilngadīgo bērnu aprūpes un aizgādības kārtība ir šāda:

piešķirot aizgādības tiesības tikai vienam no vecākiem – šo kārtību izmanto visbiežāk: gan gadījumos, kad notiek atšķiršana, gan šķiršanās, par ko ir panākta vienošanās, gan tiesvedībā pēc sacīkstes principa; saskares kārtību parasti nosaka attiecībā uz to no vecākiem, kurš neīsteno aizgādību;

kopīga aizgādība, nosakot konkrētus periodus, kuros nepilngadīgie bērni ir pie viena vai otra no vecākiem.

Izņēmuma gadījumos, kad to nosaka apstākļi, un bērna interesēs tiesa var izdot nolēmumu par aizgādības un aprūpes tiesību piešķiršanu citai personai –

pēc vecāku pašu ieteikuma vai saskaņā ar tiešu tiesas lēmumu.

Ja par nepilngadīgā bērna aprūpi ir atbildīga iestāde, šis stāvoklis tiek saglabāts un aizgādība netiek piešķirta nevienam no vecākiem.

5 Ja vecāki noslēdz vienošanos par vecāku atbildību, kādas formalitātes ir jāievēro, lai šī vienošanās būtu juridiski saistoša?

Vecākiem, kuri vienojas jautājumos par aizgādību, jāiesniedz parakstīta regulējuma vienošanās, kurā ir ietverti visi punkti, par kuriem abas puses ir vienojušās. Papildus citiem pasākumiem, tajā ir skaidri jāizklāsta turpmāk minētais:

nepilngadīgā bērna aprūpe un aizgādība;

saskares kārtība;

aizgādības īstenošana;

ģimenes mājas izmantošana;

uzturīdzekļi nepilngadīgajam bērnam.

Regulējuma vienošanās iesniedzama kopā ar iesniegumu attiecīgajai pirmās instances tiesai. Vecāki šo vienošanos apstiprina tiesā. Kad tiesā ir uzklauti nepilngadīgie bērni, ja viņi ir pietiekami veci, un prokurors, tiesnesis vienošanos novērtē.

Ja vien vienošanās nekaitē bērniem, tiesnesis apstiprina laulāto pieņemtās vienošanās, lai reglamentētu laulības atzīšanas par neesošu, laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas sekas. Ja puses nosaka saskares un saziņas kārtību starp mazbērniem un vecvecākiem, tiesnesis to var apstiprināt pēc tam, kad ir uzklauti vecvecāki, un viņi ir devuši savu piekrišanu.

Vienošanās var noraidīt tikai ar lēmumu, kurā norādīti iemesli. Tādā gadījumā, ja piemērojams, laulātie iesniedz jaunu priekšlikumu apstiprināšanai tiesnesim.

6 Kādi ir alternatīvie konflikta ārstietas risināšanas līdzekļi, ja vecāki nevar vienoties par vecāku atbildības jautājumu?

Mediācija ģimenes lietās ir labākā alternatīva tiesas nolēmumam, lai starp pusēm panāktu vienošanos.

Lai jebkura vienošanās stātos spēkā, tā vienmēr jāapstiprina ar tiesas nolēmumu.

7 Kādus jautājumus attiecībā uz bērnu var izlemt tiesnesis, ja vecāki iesniedz lietu tiesā?

Tiesas nolēmumā tiesnesis par turpmāk norādītajiem jautājumiem vienmēr lemj nepilngadīgo bērnu interesēs (pēc iespējas izvairoties no brāļu un māsu atšķiršanas, turklāt uzklautot bērnus, ja viņi ir spriestspējīgi):

juridiskie pasākumi attiecībā uz aizgādību un aprūpi, kas piešķirta vienam vai abiem vecākiem, un izglītību;

saskares kārtība, norādot laiku, metodi un vietu, kad vecāki var sazināties ar saviem bērniem un pavadīt laiku kopā ar viņiem;

izņēmuma kārtā saskares tiesības var tikt ierobežotas vai pārtrauktas, ja rodas nopietni apstākļi vai ja viens no vecākiem būtiski un atkārtoti nepilda savus pienākumus;

vecāku atbildības noteikšana, un, ja tas nepieciešami un ir piemēroti bērniem – pilnīgas vai daļējas šādas aizgādības piešķiršana vienam no vecākiem,

tostarp šādas aizgādības atņemšana, ja ir pamatots iemesls;

uzturīdzekļi, kas katram no vecākiem jāmaksā bērna vajadzību apmierināšanai, ņemot vērā viņu ekonomisko situāciju un pieņemot nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu uzturēšanu;

ģimenes mājas izmantošanas tiesību piešķiršana un kārtība kopīgi lietoto lietu izmantošanai gadījumos, kad starp vecākiem nav vienošanās, dodot priekšroku laulātajam, kurš īsteno aizgādību pār nepilngadīgiem bērniem.

8 Ja tiesa nolemj nodot bērnu viena vecāka atsevišķā aizgādībā, vai tas nozīmē, ka viens no vecākiem var izlemt visus jautājumus attiecībā uz bērnu, iepriekš nekonsultējoties ar otru vecāku?

Parasti vecāku atbildību īsteno abi vecāki. Tāpēc abiem vecākiem ir kopīga tiesības lemt un risināt visus jautājumus, kas attiecas uz nepilngadīgo, pat ja aizgādība ir piešķirta tikai vienam no viņiem.

Ja starp vecākiem rodas nesaskaņas par lēmumiem, ko var pieņemt vai vajadzētu pieņemt attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem, piemēram, saistībā ar izglītības un audzināšanas jautājumiem (izvēloties skolas vai ārpuskolā nodarbības), veselības aprūpi (izraugoties ārstu), personīgiem jautājumiem (vārda izvēle vai reliģiskās izglītības izvēle), vai izvēloties vietu vai valsti, kurā nepilngadīgie bērni dzīvo utt., gadījumā, ja savstarpēja vienošanās nav iespējama, viens no vecākiem var vērsties tiesā, lai strīdu atrisinātu.

Pēc vecāku un bērna (ja bērns ir spriestspējīgs) uzklaušanās tiesnesis piešķir lēmuma pieņemšanas pilnvaras tēvam vai mātei – bez regresa tiesībām. Ja nesaskaņas atkārtojas vai rodas kādu citu iemeslu dēļ, kas būtiski kavē vecāku atbildības īstenošanu, tiesnesis var piešķirt lēmumu pieņemšanas pilnvaras pilnīgi vai daļēji vienam no vecākiem vai sadalīt šīs funkcijas starp viņiem. Visi šie pasākumi var tikt pieņemti ne ilgāk kā uz diviem gadiem.

9 Ja tiesa nolemj nodot bērnu abu vecāku kopējā aizgādībā, ko tas nozīmē praktiski?

Ja aizbildnība pār nepilngadīgajiem bērniem tiek piešķirta kopīgi abiem vecākiem, praksē nepilngadīgā bērna ikdienas aprūpi uzņemas katrs no vecākiem iepriekš noteiktos laikposmos, kas parasti sakrīt ar konkrētiem mācību periodiem, piemēram, mācību semestriem vai gadiem.

Visi brīvdienas periodi tiek sadalīti starp abiem vecākiem.

10 Kurā tiesā vai iestādē ir jāvērtē ar iesniegumu par vecāku atbildību? Kādas formalitātes ir jāievēro un kādi dokumenti jāpievieno iesniegumam?

Laulības lietu tiesvedībā par laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu pēc savstarpējas vienošanās kompetentā tiesa ir pirmās instances tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas pēdējā kopīgā laulāto mītne vai viena no prasītājiem mītne.

Laulības lietu tiesvedībā pēc sacīkstes principa kompetentā tiesa ir pirmās instances tiesa atbilstoši laulāto kopējai dzīvesvietai, bet, ja laulātie dzīvo dažādos tiesu apgabalos, prasītājs var izvēlēties starp tiesu, kuras piekritībā atrodas pēdējā laulāto kopējā dzīvesvieta, vai tiesu, kuras piekritībā atrodas atbildētāja dzīvesvieta.

Tiesvedībā, kas attiecas tikai uz nepilngadīgu bērnu aprūpi, aizgādību un uzturēšanu, ja bērnu vecāki nav precējušies viens ar otru, pirmās instances tiesa ir tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas pēdējā kopīgā vecāku dzīvesvieta. Ja viņi dzīvo dažādos tiesu apgabalos, prasītājs var izvēlēties starp tiesu atbilstoši atbildētāja dzīvesvietai vai nepilngadīgā bērna dzīvesvietai.

11 Kāda kārtība ir jāievēro šajos gadījumos? Vai ir iespējams lietu risināt paātrinātā kārtībā?

Procedūras, ko piemēro šādos gadījumos, ir šādas.

Gadījumos, kad starp pusēm pastāv vienošanās, piemēro savstarpējās vienošanās procedūru, kas noteikta Civilprocesa likuma 777. pantā, par laulāto atšķiršanu, laulības šķiršanu un pieņemtajiem galīgajiem pasākumiem attiecībā uz nepilngadīgu bērnu aprūpi, aizgādību un uzturēšanu, ja laulība nepastāv.

Ja pušu starpā nav vienošanās, tad tiesvedību pēc sacīkstes principa regulē Civilprocesa likuma 770. un 774. pants, kas ir piemērojams arī ģimenes tiesvedībai un tiesvedībai attiecībā uz nepilngadīgajiem bērniem, ja vecāki nav savā starpā precējušies.

Steidzamos gadījumos var pieprasīt pasākumu pieņemšanu saskaņā ar šādām procedūrām.

Pagaidu pasākumi pirms prasības atzīt laulību par neesošu, par atšķiršanu, laulības šķiršanu iesniegšanas vai tiesvedībā par aprūpi un aizgādību pār nepilngadīgajiem bērniem un to uzturēšanu. To regulē Civilprocesa likuma 771. un 772. pants.

Ir skaidri noteikts, ka, ja ir pamatoti nepieciešama steidzama rīcība, pirmajā pieņemtajā nolēmumā noteiktos pasākumus var īstenot nekavējoties.

Pagaidu pasākumus, kas izriet no prasības pieteikuma laulības lietu tiesvedībā vai tiesvedībā, kas attiecas uz nepilngadīgajiem bērniem, piemēro tāpat kā iepriekš minētajos gadījumos. Tas ir paredzēts Civilprocesa likuma 773. pantā.

12 Vai ir iespējams saņemt juridisku palīdzību, lai segtu tiesas izdevumus?

Pilnīgu vai daļēju juridisko palīdzību var saņemt ar nosacījumu, ka tiek sniegti pierādījumi un ir izpildītas prasības par tiesībām uz juridisko palīdzību atbilstoši Likumam par juridisko palīdzību. (Sk. "Juridiskā palīdzība – Spānija").

13 Vai lēmumu par vecāku atbildību ir iespējams pārsūdzēt?

Lai uzzinātu, kurus nolēmumus var pārsūdzēt, ir jānošķir visi iespējamie nolēmumi, kas attiecas uz lietām par vecāku atbildību, proti:

visus nolēmumus, kas pieņemti tiesvedībā pēc sacīkstes principa, var pārsūdzēt teritoriālajā tiesā;

lēmumus, kas pieņemti savstarpējās vienošanās procesā, teritoriālajā tiesā var pārsūdzēt tikai tad, kad ir panākta vienošanās par pasākumu, kas atšķiras no regulējuma vienošanās.

Likums neparedz regresa tiesības pret lēmumiem par iepriekšējiem pagaidu pasākumiem vai pagaidu pasākumiem, vai lēmumiem par vecāku atbildības īstenošanu.

14 Dažos gadījumos varbūt ir jāvērtē tiesā vai citā iestādē, lai panāktu, ka lēmums par vecāku atbildību tiek izpildīts. Kāda kārtība ir jāievēro šādos gadījumos?

Gadījumos, kad tiesas nolēmumi par vecāku atbildību netiek izpildīti labprātīgi, var iesniegt pieteikumu pirmās instances tiesā, kas nolēmumus pieņēmusi, iesniedzot lūgumu par tā pasākuma vai pasākumu piespiedu izpildi, kuri netiek pildīti.

Jānorāda spriedums vai lēmums, kura izpilde tiek pieprasīta, un arī persona, no kuras jāpanāk piespiedu izpilde.

15 Kas man jā dara, lai panāktu, ka šajā dalībvalstī tiek atzīts un izpildīts lēmums par vecāku atbildību, ko ir pieņēmusi citas dalībvalsts tiesa?

Nolēmumi, kas pieņemti kādā dalībvalstī par vecāku atbildības īstenošanu laulības lietu tiesvedībā saistībā ar minētajās attiecībās dzimušu bērnu, ja šie nolēmumi bija izpildāmi minētajā dalībvalstī un ir paziņoti, tiks atzīti Spānijā saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 2201/2003 (2003. gada 27. novembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību – pēc jebkuras ieinteresētās puses lūguma un bez papildu tiesvedības.

Lai pieprasītu izpildi, izpildes pieprasījums ir jāiesniedz tiesai vietā, kur atrodas nepilngadīgais un kur tiek pieprasīta izpilde. Pieprasījumam ir jāpievieno tā lēmuma kopija, kura izpilde tiek prasīta, un tam ir jāatbilst visām prasībām, lai noteiktu tā autentiskumu atbilstoši standartizētajai veidlapai, kas sniegta V pielikumā. Ir nepieciešams jurists un likumīgais pārstāvis.

16 Kurā šīs dalībvalsts tiesā ir jāvērtē, lai apstrīdētu lēmuma atzīšanu par vecāku atbildību, ja lēmumu ir pieņēmusi citas dalībvalsts tiesa? Kāda procedūra ir piemērojama šādos gadījumos?

Lai Spānijā iebilstu pret lēmuma par vecāku atbildību atzīšanu, ko pieņēmusi kāda cita dalībvalsts, attiecīgajai pusei jāvērtē pirmās instances tiesā, kurā ir iesniegts pieprasījums par atzīšanu, un jānorāda, ka pastāv kāds no neatzīšanas iemesliem, kas paredzēti Regulā (EK) Nr. 2201/2003.

Iemesli, uz kuriem var atsaukties, ir:

ka lēmums ir klaji pretrunā sabiedriskajai kārtībai, ņemot vērā bērna intereses;

ka bērnam netika sniegta iespēja tikt uzklausiātam (iemesls nav pieņemams steidzamos gadījumos);

ka lēmums tika izdots bez attiecīgās personas klātbūtnes, jo netika iesniegts vai paziņots dokuments par tiesvedību, ja vien nav pierādīts, ka lēmums tika pieņemts,

ja pusei, kas iebilst pret atzīšanu un kas apgalvo, ka lēmums kavē vecāku atbildības īstenošanu, nav bijusi iespēja tikt uzklausiātam,

vai, ja tas ir pretrunā ar citu, vēlāk izdotu lēmumu.

17 Kādus tiesību aktus piemēro tiesa, izskatot lietu par vecāku atbildību, ja bērns vai lietā iesaistītās puses nedzīvo šajā dalībvalstī vai ja tiem ir dažādas valstspiederības?

Jāpiemēro ir tie likumi, kas ir spējā nepilngadīgā bērna pastāvīgajā dzīvesvietā saskaņā ar 1996. gada Hāgas konvenciju par bērnu aizsardzību.

Lapa atjaunināta: 05/04/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.